

SMRTNA OZLJEDA RADNIKA PRILIKOM RUKOVANJA BAGEROM

Pri premještanju akumulatora građevinskim strojem, bagerom, poginuo je radnik A.A. zaposlen kod poslodavca X.X. Analiza ovog događaja temelji se na nalazu nadležnog inspektora rada za nadzor u području zaštite na radu, Državnog inspektorata, koji je obavio očevid na mjestu događaja i poduzeo propisane inspekcijske mjere kako bi se spriječilo ponavljanje ovakvog ili sličnog događaja.

OPIS DOGAĐAJA

Radnici poslodavca X.X. raspoređeni su na obavljanje poslova zamjene akumulatora na građevinskom stroju, bageru, koji se nalazio na privremenom gradilištu.

Bager je bio postavljen na rub nasipa, visine 7 m, uz drobilicu materijala. Radnici A.A. i B.B. zamijenili su akumulator nakon čega je radnik B.B. pokrenuo bager.

Vlasnik obrta C.C. preuzeo je upravljanje bagerom te predložio da akumulator, koji su demontirali, prenesu u žlicu bagera u podnožje nasipa. Nakon utovara akumulatora u žlicu bagera, radnici su se udaljili.

Očevidom je utvrđeno da se s upravljačkog mjesta bagera ne vidi podnožje nasipa i mjesto spuštanja žlice bagera. Radnik A.A. krenuo je prema podnožju nasipa kako bi istovario akumulator. Vlasnik obrta C.C. započeo je spuštanje žlice bagera prema podnožju nasipa, iako nije bio sigu-

ran nalazi li se radnik A.A. u podnožju nasipa u opasnom području rada bagera te je radnika pri-gnječio žlicom bagera u zid nasipa.

Slika 1. Mjesto događaja

PROVEDBA PROPISA ZAŠTITE NA RADU

Poslodavac je obavezan organizirati i provoditi zaštitu na radu, vodeći pri tome računa o prevenciji rizika te obavještanju, osposobljavanju, organizaciji i sredstvima.

Uzimajući u obzir poslove i njihovu prirodu, poslodavac je obavezan, u skladu s odredbama članka 18. Zakona o zaštiti na radu (N.N., br. 71/14., 118/14., 94/18. i 96/18.; u daljnjem tekstu: ZZR), procjenjivati rizike za život i zdravlje radnika i osoba na radu, osobito u odnosu na sredstva rada zbog sprečavanja ili smanjenja rizi-

ka. Nadalje, obvezan je na temelju procjene rizika primjenjivati pravila zaštite na radu, preventivne mjere, organizirati i provoditi radne i proizvodne postupke, odnosno metode te poduzimati druge aktivnosti za sprečavanje i smanjenje izloženosti radnika utvrđenim rizicima kako bi otklonio ili sveo na najmanju moguću mjeru vjerojatnost nastanka ozljede na radu.

Procjena rizika se, u skladu s odredbom članka 2. Pravilnika o izradi procjene rizika (N.N., br. 112/14. i 129/19.), provodi za sve poslove koje za njega obavljaju radnici i osobe na radu (poslovi premještanja akumulatora građevinskim strojem) te mora odgovarati postojećim opasnostima, štetnostima i naporima. Postupak se sastoji od prikupljanja podataka na mjestu rada, analize i procjene prikupljenih podataka što uključuje: utvrđivanje opasnosti, štetnosti i napora, procjenjivanje opasnosti, štetnosti i napora i utvrđivanje mjera za uklanjanje odnosno smanjivanje opasnosti, štetnosti odnosno napora. Uz navedeno, pri procjenjivanju rizika moraju se uvažiti provedbeni propisi iz zaštite na radu (kao što su propisi za osobnu zaštitnu opremu, ručno prenošenje tereta, radnu opremu, utovar i istovar tereta).

Na temelju utvrđenih činjenica u postupku procjenjivanja rizika, za poslove premještanja akumulatora građevinskim strojem, poslodavac je obvezan, u skladu s odredbama članka 44. ZZR-a, planirati, pripremati i provoditi radne postupke te razraditi i primjenjivati tehnologiju rada tako da ne ugrožava sigurnost i zdravlje radnika. Pri tome poslodavac treba uvažavati najvišu moguću razinu zaštite od rizika na radu i u vezi s radom, a u skladu s pravilima zaštite na radu i drugim propisima i obvezan je osigurati da samo radnici koji su dobili odgovarajuće upute smiju imati pristup mjestima na kojima postoji ozbiljna i specifična opasnost.

Dalje, poslodavac je obvezan, u skladu s odredbama članka 27. ZZR-a, na temelju procjene rizika, osposobiti radnika za rad na siguran način, obavijestiti ga o svim činjenicama i okolnostima koje utječu ili bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje (o organizaciji rada, rizicima i načinu izvođenja radnih postupaka i sl.), objasniti mu i osposobiti ga za praktičnu primjenu mjera zaštite na radu koje je dužan primjenjivati tijekom rada u skladu s procjenom rizika kojima je izložen na

radu i u vezi s radom te u slučaju promjene, odnosno pojave novih rizika, neovisno o tome je li s tim u vezi već izmijenio ili dopunio procjenu rizika. Osposobljavanje radnika provodi se, u skladu s odredbama Pravilnika o osposobljavanju iz zaštite na radu i polaganju stručnog ispita (N.N., br. 112/14.), prema programu osposobljavanja koji se mora temeljiti na procjeni rizika i mora obuhvatiti sve opasnosti, štetnosti odnosno napore utvrđene procjenom rizika te načine otklanjanja.

Isto tako, poslodavac mora, u skladu s odredbom članka 9., stavak 3. Pravilnika o zaštiti na radu pri uporabi radne opreme (N.N., br. 18/17.), radnike upozoriti na opasnosti kojima su izloženi, radnu opremu koja se nalazi u radnom prostoru i na sve promjene koje na nju utječu, u mjeri u kojoj utječu na radnu opremu koja se nalazi u njihovom neposrednom radnom okruženju, čak i ako je izravno ne upotrebljavaju. Dalje, u skladu s minimalnim zahtjevima za radnu opremu u Prilogu I navedenog pravilnika, točka 2.1., rukovatelj mora s mjesta upravljanja nadzirati opasna područja radne opreme i osigurati da nijedan radnik nije u opasnom području. Ako to nije moguće, prije svakog pokretanja radne opreme mora se automatski oglasiti sigurnosni sustav upozorenja poput zvučnog odnosno svjetlosnog signala. Izloženi radnik mora imati dovoljno vremena i načina da brzo izbjegne opasnosti nastale zbog pokretanja ili zaustavljanja radne opreme. U slučaju da neposredno vidno polje vozača ne udovoljava uvjetima sigurnosti, potrebno je ugraditi odgovarajuće pomoćne uređaje za poboljšanje vidljivosti, u skladu sa zahtjevima za radnu opremu iz točke 3.1.6./d, Priloga I. Organizacijskim mjerama treba spriječiti radnike da hodaju po prostoru djelovanja samohodne radne opreme, a u slučaju da se rad može pravilno obaviti samo na način da radnici hodaju u području djelovanja radne opreme, moraju se poduzeti druge odgovarajuće mjere zaštite radnika od ozljeda od pokretne opreme, a u skladu sa zahtjevima iz Priloga II, točke 2.3. navedenog pravilnika.

Prije utovara i istovara tereta moraju se pretходно pregledati mjesta rada i otkloniti eventualni nedostaci koji bi mogli ugroziti sigurnost radnika na radu, u skladu s odredbama članka 8. Pravilnika o zaštiti na radu pri utovaru i istovaru tereta (N.N., br. 49/86.), a u manevarskom prostoru utovarivača ne smiju se nalaziti radnici ni

drugo osoblje, u skladu s odredbom članka 92. navedenog pravilnika. Početak rada s utovarivačem, rukovatelj mora označiti zvučnim signalom zbog upozorenja prisutnim radnicima, u skladu s odredbom članka 93. navedenog pravilnika.

Rukovatelj bagerom mora ispunjavati uvjete za obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada u skladu s odredbama članka 3., točkom 2. Pravilnika o poslovima s posebnim uvjetima rada (N.N., br. 5/84.) i mora biti osposobljen za rad na siguran način, u skladu s odredbama članka 27. ZZR-a, na temelju procjene rizika.

POVREDA PROPISA

Očevid navedenog događaja obavio je inspektor rada za nadzor u području zaštite na radu u suradnji s djelatnicima policije. Inspekcijskim nadzorom utvrđene su bitne činjenice o mjestu događaja kao i nedostaci koji su pridonijeli strdavanju radnika. Poslodavac X.X. počinio je niz povreda propisa iz područja zaštite na radu, od kojih navodimo sljedeće:

1. Poslodavac nije, u skladu s odredbama članka 18. ZZR-a, uzimajući u obzir poslove i njihovu prirodu, procijenio rizike za život i zdravlje radnika i osoba na radu, osobito u odnosu na sredstva rada, radni okoliš, tehnologiju, fizikalne štetnosti, kemikalije, odnosno biološke agense koje upotrebljava, uređenje mjesta rada, organizaciju procesa rada, jednodimenzionalnost rada, statodinamičke i psihofiziološke napore, rad s nametnutim ritmom, rad po učinku u određenom vremenu (normirani rad), noćni rad, psihičko radno opterećenje i druge rizike koji su prisutni, zbog sprečavanja ili smanjenja rizika. Nije procijenio rizike za poslove premještanja akumulatora građevinskim strojem.
2. Nadalje, poslodavac nije, u skladu s odredbama članka 44. ZZR-a, planirao, pripremio i provodio radne postupke tako da ne ugrožava sigurnost i zdravlje radnika, uvažavajući pri tome najvišu moguću razinu zaštite od rizika na radu i u vezi s radom, a u skladu s pravilima zaštite na radu i drugim propisima.
3. Poslodavac je dopustio samostalno obavljanje poslova radnicima, a nije ih, u skladu s odredbama članka 27. ZZR-a, osposobio za rad na siguran način, za poslove premještanja akumulatora građevinskim strojem, odnosno nije ih osposobio u skladu s odredbama Pravilnika o osposobljavanju iz zaštite na radu i polaganju stručnog ispita prema programu osposobljavanja koji se mora temeljiti na procjeni rizika i mora obuhvatiti sve opasnosti, štetnosti odnosno napore utvrđene procjenom rizika te načine otklanjanja.
4. Poslodavac nije u skladu s odredbom članka 9., stavak 3. Pravilnika o zaštiti na radu pri uporabi radne opreme upozorio radnike na opasnosti kojima su izloženi, radnu opremu koja se nalazi u radnom prostoru i na sve promjene koje na nju utječu, u mjeri u kojoj utječu na radnu opremu koja se nalazi u njihovom neposrednom radnom okruženju, čak i ako je izravno ne upotrebljavaju. Dalje, nije osigurao, u skladu s minimalnim zahtjevima za radnu opremu u Prilogu I navedenog pravilnika, točka 2.1., da nijedan radnik nije u opasnom području, odnosno nije organizacijskim mjerama spriječio radnike da hodaju po prostoru djelovanja samohodne radne opreme (Početak rada s utovarivačem, rukovatelj mora označiti zvučnim signalom zbog upozorenja prisutnim radnicima, u slučaju smanjene vidljivosti mora odrediti drugog radnika koji treba davati upute za sigurno rukovanje bagerom).
5. Dalje, rukovatelja bagerom poslodavac nije osposobio za rad na siguran način u skladu s odredbama članka 27. ZZR-a.

PODUZETE INSPEKCIJSKE MJERE

Tijekom očevida inspektor rada je na temelju ovlasti iz odredbe članka 70., stavak 1. Zakona o Državnom inspektoratu (N.N., br. 115/18., u daljnjem tekstu: ZDI), kojom je propisano da se u slučaju utvrđene nezakonitosti izriče, odnosno određuje odgovarajuća upravna mjera, donio usmeno rješenje upisano u zapisnik o inspekcijskom nadzoru. Usmenim rješenjem poslodavcu je, u skladu

s odredbom članka 91., stavak 1., podstavak 2. ZZR-a, na vrijeme dok se ne otklone utvrđeni nedostaci zabranio rukovanje građevinskim strojem, a u skladu s odredbom članka 91., stavak 3. podstavak 1. ZZR-a, naredio udaljenje s mjesta rada radnika B.B. i C.C. dok ih ne osposobi za rad na siguran način u skladu s propisima i odredbom članka 92., stavak 1., podstavak 1. ZZR-a te izradu procjene rizika za poslove rukovanja građevinskim strojem u slučaju smanjene vidljivosti u određenom roku.

Zbog počinjenja prekršaja opisanog u odredbi čl. 98., stavak 1., podstavci 1. ZZR-a, nadležni inspektor izrekao je novčanu kaznu na mjestu izvršenja prekršaja poslodavcu X.X., vlasniku obrta,

jer nije procijenio rizike za poslove premještanja akumulatora građevinskim strojem, a u skladu s odredbama članka 18. ZZR-a.

Na temelju odredbi članka 74. ZDI-a, inspektor rada je po službenoj dužnosti podnio kaznenu prijavu nadležnom Državnom odvjetništvu protiv odgovorne osobe poslodavca X.X., zbog osnovane sumnje da je počinio teško kazneno djelo jer je pri izvođenju radova postupao protivno propisima ili opće priznatim pravilima struke, izazvao opasnost za život ili tijelo ljudi ili za imovinu većeg opsega, opisano u odredbama članka 221., stavak 1., u vezi sa člankom 222., stavak 2. Kaznenog zakona (N.N., br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18. i 126/19.).

*Goran Beroš, dipl. ing. stroj.
Državni inspektorat, Zagreb*